โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง ตามพระราชดำริ บ้านสะจุก-สะเกี้ยง จังหวัดน่าน

ส่วนประสานโครงการพระราชดำริและกิจการพิเศษ

สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 13 (แพร่)

ประวัติความเป็นมา

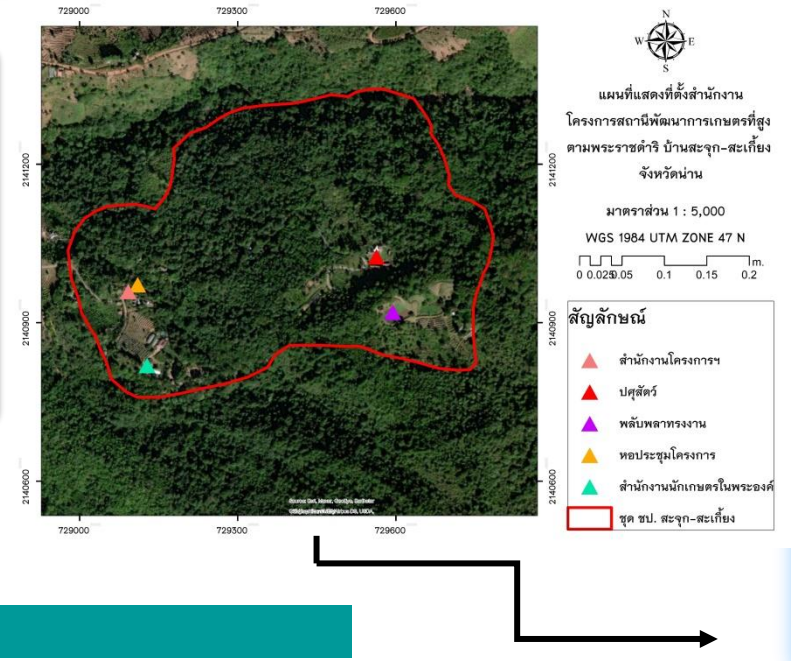
วันศุกร์ที่ ๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๗ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าดอยภูคาและป่าผาแดง ซึ่งอยู่ระหว่างบ้านสะจุก หมู่ที่ ๗ และบ้านสะเกี้ยง หมู่ที่ ๘ ต.ขุนน่าน อ.เฉลิมพระเกียรติ จ.น่าน ทรงพบว่ามีการบุกรุกทำลายพื้นที่ป่าไม้ของราษฎรบนพื้นที่สูง จึงมีพระราชดำริให้จัดตั้งโครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง ตามพระราชดำริบ้านสะจุก – สะเกี้ยง

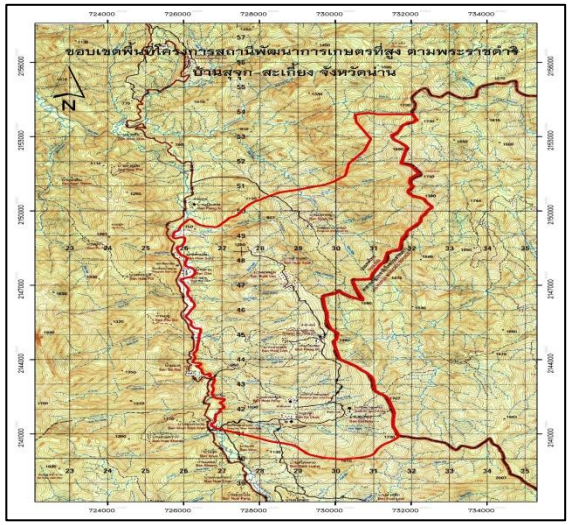
ที่ตั้งและขอบเขตโครงการฯ

ตำบลขุนน่าน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าดอยภูคาและป่าผาแดง ท้องที่ตำบลขุนน่าน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน โดยมีขอบเขตดังนี้

* ทิศเหนือ จรดบ้านห้วยกานต์ ต.ขุนน่าน อ.เฉลิมพระเกียรติ จ.น่าน
* ทิศใต้ จรดบ้านสะไล ต.บ่อเกลือเหนือ อ.บ่อเกลือ จ.น่าน
* ทิศตะวันออก จรดสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
* ทิศตะวันตก จรดเขตอุทยานแห่งชาติดอยภูคา

พิกัด E 0729088 N 2140963 ความสูงจากระดับน้ำทะเล 1,137 เมตรที่ตั้งของโครงการฯ ตั้งอยู่ที่ บ้านสะจุก หมู่ที่ 7 และบ้านสะเกี้ยง หมู่ที่ 8 ต.ขุนน่าน อ.เฉลิมพระเกียรติ จ.น่าน

แนวพระราชดำริ

เร่งฟื้นฟูสภาพป่าต้นน้ำบริเวณยอดดอย
ขุนน่านให้มีความสมบูรณ์ดังเดิม

พ.ศ. 2547

พ.ศ. 2565

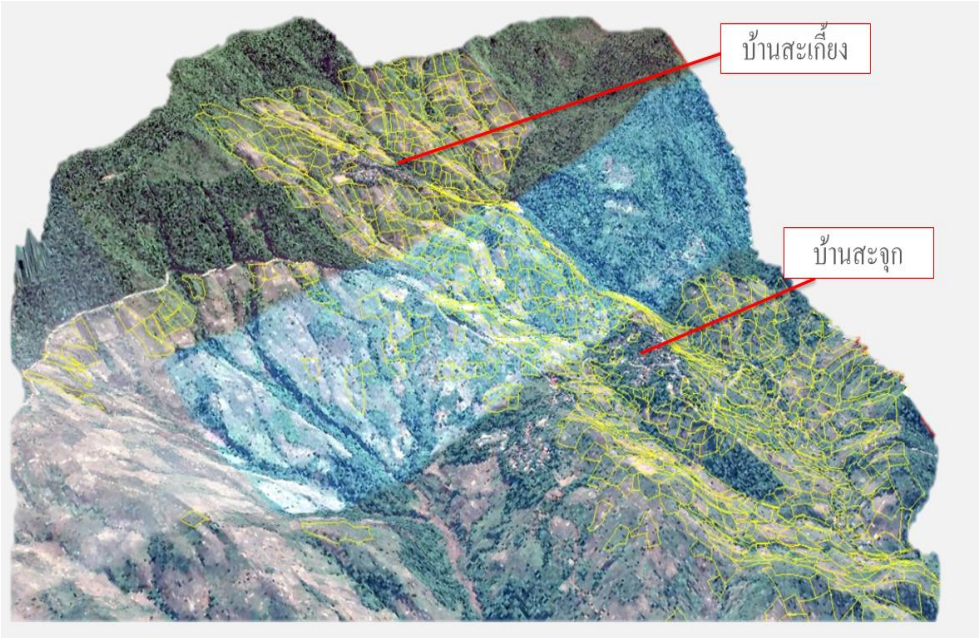

ราษฎรในพื้นที่ฝึกปฏิบัติงานในโครงการฯ
เพื่อนำไปใช้ในพื้นที่ของตนเอง

ผลการดำเนินงานในพื้นที่โครงการฯ (ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม)

โครงการฯ ได้ปลูกฟื้นฟูป่าทั่วไป ปลูกป่า 3 อย่างประโยชน์ 4 อย่าง ปลูกป่าไม้ใช้สอย ปลูกป่าปรับปรุงระบบนิเวศต้นน้ำ ปลูกป่าหวาย ส่งผลให้ในปี พ.ศ. 2564 (ปัจจุบัน) มีป่าอุดมสมบูรณ์ จำนวน 19,810 ไร่ เพิ่มขึ้นประมาณ 7,510 ไร่ โดยสังเกตจากสภาพป่าทั่วไป พบว่ามีความอุดมสมบูรณ์ของพรรณไม้เพิ่มขึ้น มีความหลากหลายทางชีวภาพเพิ่มขึ้น ราษฎรอยู่กับป่าอย่างเกื้อกูลกัน จากการเก็บข้อมูลตั้งแต่ ปี 2555 - 2565 ไม่มีไฟป่าเกิดในพื้นที่โครงการฯ แต่อย่างใด

ภาพอดีต

ภาพปัจจุบัน

ผลการดำเนินงานในพื้นที่โครงการฯ (ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม)

การฟื้นฟูสภาพดินเสื่อมโทรม

สภาพดินก่อนเริ่มโครงการฯ มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำมากเป็นกรดจัด มีหินจำนวนมากและมีสภาพความลาดชันสูงและเป็นการทำการเกษตรแบบไร่เลื่อนลอย ปัจจุบันดินมีความอุดมสมบูรณ์ขึ้น จากการทำการเกษตรแบบทฤษฎีใหม่ มีน้ำที่เพียงพอในการเกษตรจากแหล่งน้ำประปาภูเขาและระบบกระจายน้ำ ที่โครงการฯ สนับสนุน มีการบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด (ปอเทือง) ปลูกพืชตระกูลถั่ว เช่น ถั่วมะแฮะ การใช้ปุ๋ยโดโลไมท์ เพื่อลดความเป็นกรดของดิน ลดดินเปรี้ยว และการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยชีวภาพ ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์ การใช้ปุ๋ยเคมี และไม่ใช้สารเคมีในการเกษตร

ผลการดำเนินงานในพื้นที่โครงการฯ (ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม)

การพัฒนาแหล่งน้ำพื้นที่สูง เพื่อใช้ในการเกษตร

จัดทำฝายต้นน้ำเพื่อช่วยชะลอน้ำ ลดการไหลของน้ำ เพื่อเก็บความชุ่มชื้น และเพิ่มปริมาณน้ำใต้ดิน ความอุดมสมบูรณ์ของผืนป่า และจัดทำระบบกระจายน้ำไปใช้ในการเกษตร อุปโภค และบริโภค ของราษฎรในพื้นที่โครงการฯ

ผลการดำเนินงานในพื้นที่โครงการฯ (ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม)

การพัฒนาแหล่งน้ำพื้นที่สูง เพื่อใช้ในการเกษตร

จัดทำบ่อพักน้ำเพื่อการเกษตร(บ่อพวง) ปี พ.ศ.2560 - ปี พ.ศ. 2565 จำนวน 44 บ่อ ขนาด 10*20*2=400 ลบ.ม. และจัดทำระบบกระจายน้ำเพื่อการเกษตร จำนวน 37 ระบบ สนับสนุนกิจกรรมทำนาดำขั้นบันได และปลูกพืชเกษตรอื่นๆ แก่ราษฎรในพื้นที่โครงการฯ โดยมีแหล่งน้ำต้นทุนจากลำห้วยฝาด ห้วยฟอง ห้วยงัด

ผลการดำเนินงานในพื้นที่โครงการฯ (ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต)

การส่งเสริมและสนับสนุนทำนาข้าวขั้นบันได

การส่งเสริมและสนับสนุนการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำนาของราษฎรจากเดิมซึ่งเป็นการทำนาในรูปแบบข้าวไร่หมุนเวียน(กระทุ้งหยอด) พันธุ์ข้าวที่ใช้ คือ พันธุ์ซิวแม่จันทร์ แพร่ 1 พญาลืมแกง ก่ำเหนียว มาเป็นการทำนาดำหรือนาหยอดแบบขั้นบันได ควบคู่ไปกับการศึกษาทดลองเพื่อหาพันธุ์ข้าวที่มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่และลักษณะของดิน ส่วนใหญ่เกษตรกรนำพันธุ์ข้าวซิวแม่จันทร์และพญาลืมแกงมาปลูก เพื่อเพิ่มปริมาณผลผลิตข้าวต่อหน่วยพื้นที่ที่มีอยู่อย่างจำกัดของราษฎรเพื่อให้ได้ข้าวเพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือนและลดการขยายพื้นที่การปลูกข้าวลงและได้มีการปรับเปลี่ยนเป็นนาดำขั้นบันได ตั้งแต่ปี พ.ศ.2553–2565 จำนวนทั้งสิ้น 731 ไร่ ผลผลิตก่อนปรับเป็นนาขั้นบันได (ข้าวไร่) 25 - 30 ถัง/ไร่ ผลผลิตหลังปรับเป็นนาขั้นบันได 35-50 ถัง/ไร่ ผลจากการทำนาขั้นบันได ราษฎรทั้ง 2 หมู่บ้าน ได้ดูแลป่าต้นน้ำยอดดอยขุนน่านเพื่อเป็นแหล่งน้ำต้นทุนเพื่อใช้ในการทำนา ตลอดจนการเกษตร และอุปโภค บริโภค

ผลการดำเนินงานในพื้นที่โครงการฯ (ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต)

การส่งเสริมการปลูกหม่อนกินผลสด

แรกเริ่มปลูกหม่อนกินผลสด ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553

มีราษฎรปลูกหม่อน 39 ราย ต้นหม่อนจำนวน 7,800 ต้น

หน่วยงานส่งเสริมฯ กลุ่มหม่อนกินผลสด บ้านสะจุก-สะเกี้ยง

- ศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ น่าน
- โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ บ้านสะจุก-สะเกี้ยง

ปัจจุบันมีราษฎรปลูกหม่อนกินผลสดจำนวน 138 ราย ตั้งแต่ พ.ศ. 2553 – พ.ศ. 2565 และจัดตั้งกลุ่มปลูกหม่อนผลสด

ต้นหม่อนจำนวน 14,600 ต้น

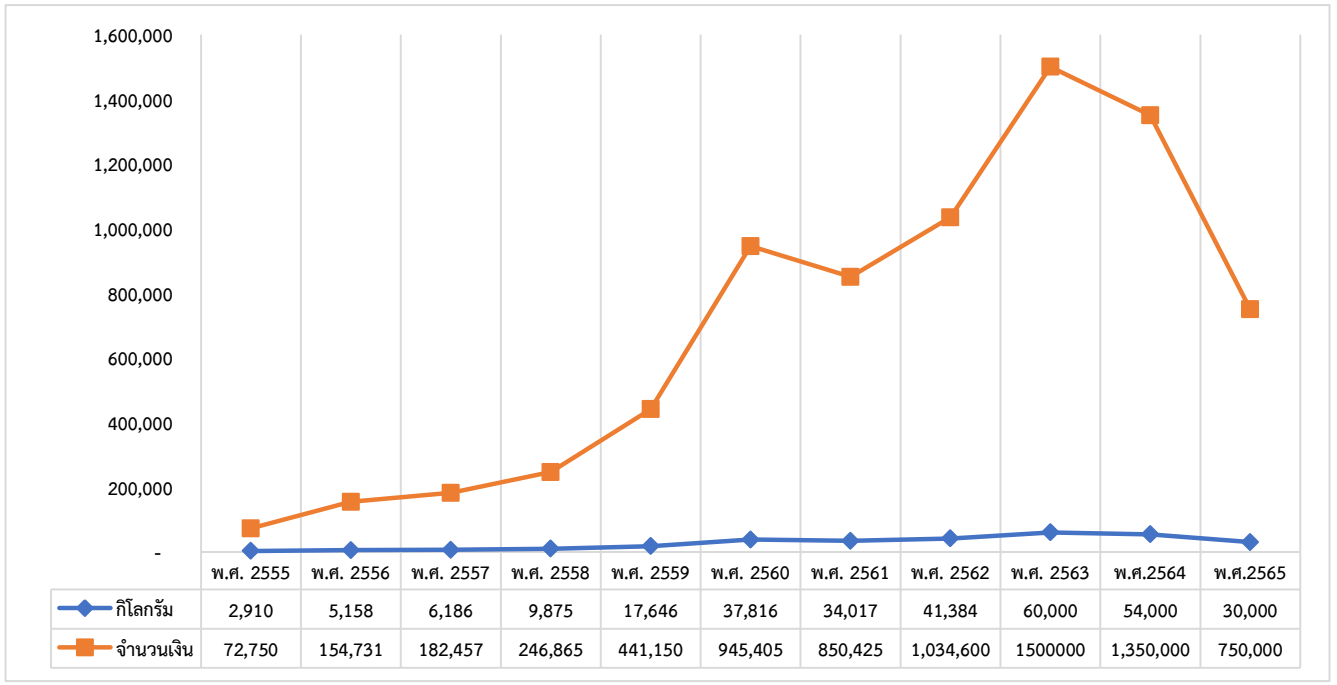
ที่มา: กลุ่มส่งเสริมอาชีพการแปรรูปหม่อน บ้านสะจุก, นายสุนทร แยนสัน, เมษายน 2565

ผลการดำเนินงานในพื้นที่โครงการฯ (ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต)

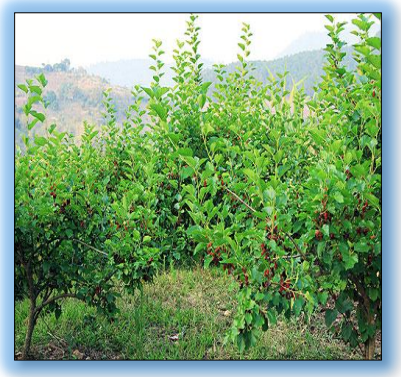
งานพัฒนาคุณภาพชีวิต : การส่งเสริมการปลูกหม่อนผลสด

การส่งเสริมการปลูกหม่อนกินผลสดเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 มีราษฎรที่ปลูกหม่อนจำนวน 39 ราย ต้นหม่อน จำนวน 7,800 ต้น ปัจจุบันได้จัดตั้งกลุ่มปลูกหม่อนผลสด บ้านสะจุก บ้านสะเกี้ยง มีราษฎรปลูกหม่อนกินผลสดจำนวน 138 ราย จำนวน 14,600 ต้น ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ได้ผลผลิต จำนวน 30,000 กิโลกรัม เป็นเงิน 750,000 บาท (ข้อมูล ณ เดือน เมษายน 2565)

กราฟแสดงผลผลิตหม่อนผลสดบ้านสะจุก - สะเกี้ยง

	พ.ศ. 2555	พ.ศ. 2556	พ.ศ. 2557	พ.ศ. 2558	พ.ศ. 2559	พ.ศ. 2560	พ.ศ. 2561	พ.ศ. 2562	พ.ศ. 2563	พ.ศ.2564	พ.ศ.2565
กิโลกรัม	2,910	5,158	6,186	9,875	17,646	37,816	34,017	41,384	60,000	54,000	30,000
จำนวนเงิน	72,750	154,731	182,457	246,865	441,150	945,405	850,425	1,034,600	1500000	1,350,000	750,000

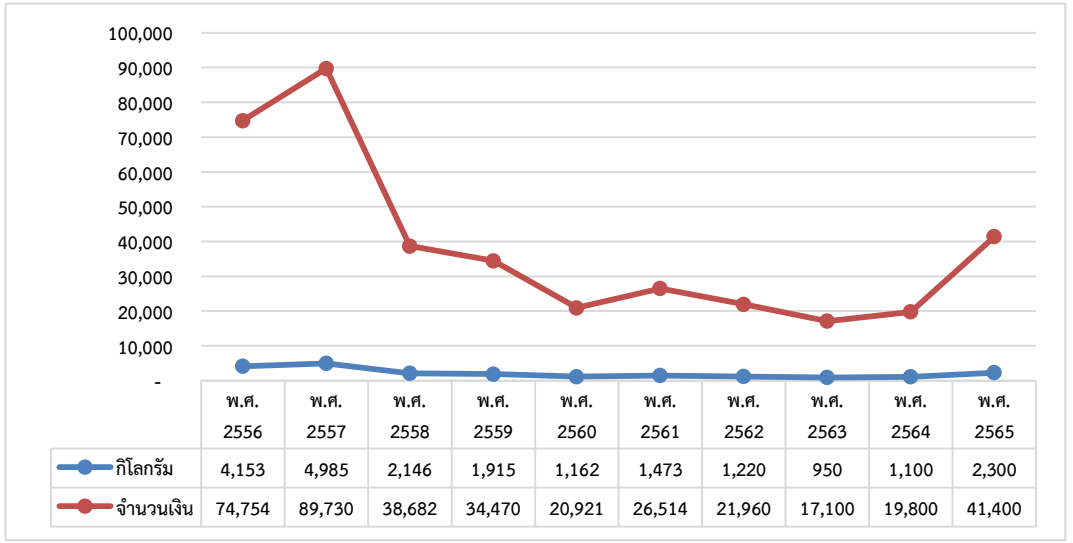

ผลการดำเนินงานในพื้นที่โครงการฯ (ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต)

งานพัฒนาคุณภาพชีวิต : การส่งเสริมการปลูกผักหลังนา

โครงการฯ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ราษฎรที่ได้จ้างแรงงานให้มาปฏิบัติงานในโครงการฯ ปลูกพืชผักเมืองหนาว (ผักหลังนา) พืชที่ส่งเสริม ได้แก่ กะหล่ำปลีรูปหัวใจ ผักกาดหางหงส์ ซูกินี่ คะน้า และผักพื้นเมืองที่เหมาะสมกับพื้นที่และเป็นที่ต้องการของตลาดเพื่อการบริโภคในครัวเรือนและจำหน่าย เป็นการลดรายจ่ายและสร้างรายได้ให้แก่ครัวเรือน โดยโครงการฯ สนับสนุน กล้าพันธุ์ผักและการจำหน่ายผลผลิต ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 จำนวน 50 ราย ผลผลิตจำนวน 2,300 กิโลกรัม เป็นเงิน 41,400 บาท เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ราษฎรปลูกผักหลังนาไว้บริโภคในครัวเรือนและจำหน่ายต่อไป

	พ.ศ. 2556	พ.ศ. 2557	พ.ศ. 2558	พ.ศ. 2559	พ.ศ. 2560	พ.ศ. 2561	พ.ศ. 2562	พ.ศ. 2563	พ.ศ. 2564	พ.ศ. 2565
กิโลกรัม	4,153	4,985	2,146	1,915	1,162	1,473	1,220	950	1,100	2,300
จำนวนเงิน	74,754	89,730	38,682	34,470	20,921	26,514	21,960	17,100	19,800	41,400

กราฟแสดงผลผลิตการปลูกผักหลังนาบ้านสะจุก - สะเกี้ยง

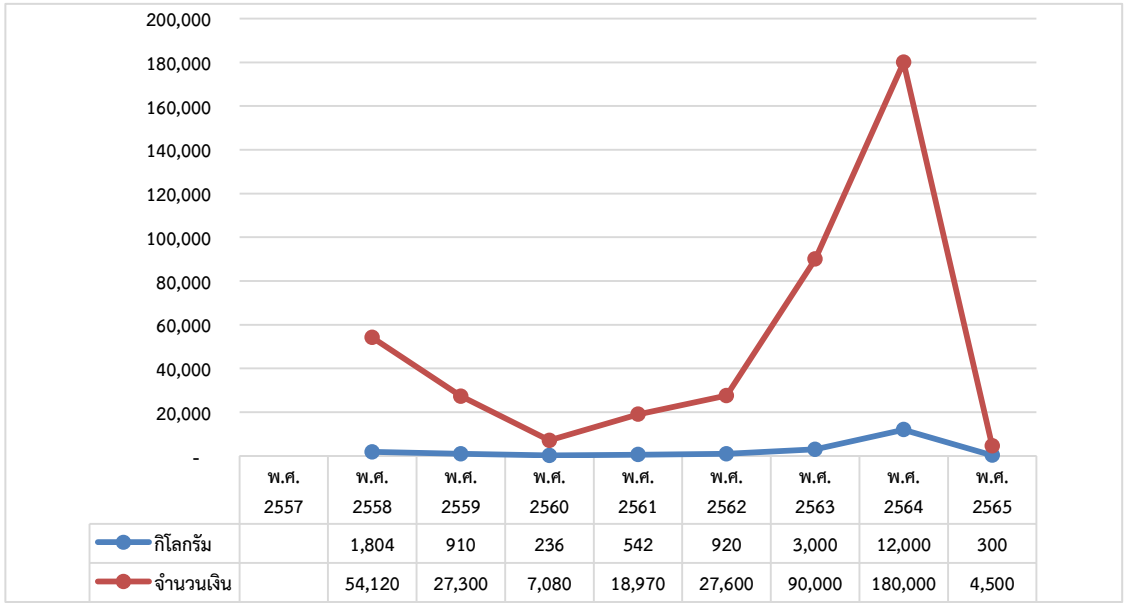

ผลการดำเนินงานในพื้นที่โครงการฯ (ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต)

งานพัฒนาคุณภาพชีวิต : การส่งเสริมการปลูกเสาวรส

การส่งเสริมการปลูกเสาวรสเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 มีราษฎรเข้าร่วมโครงการฯ จำนวน 10 ราย 538 ต้น ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ราษฎรเข้าร่วมโครงการฯ จำนวน 23 ราย 1,100 ต้น ผลผลิตจำนวน 300 กิโลกรัม เป็นเงิน 4,500 บาท (ข้อมูล ณ เดือนสิงหาคม 2565)

กราฟแสดงผลผลิตการปลูกเสาวรส

	พ.ศ. 2557	พ.ศ. 2558	พ.ศ. 2559	พ.ศ. 2560	พ.ศ. 2561	พ.ศ. 2562	พ.ศ. 2563	พ.ศ. 2564	พ.ศ. 2565
กิโลกรัม		1,804	910	236	542	920	3,000	12,000	300
จำนวนเงิน		54,120	27,300	7,080	18,970	27,600	90,000	180,000	4,500

ผลการดำเนินงานในพื้นที่โครงการฯ (ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต)

งานพัฒนาคุณภาพชีวิต : การส่งเสริมการปลูกกาแฟ

การส่งเสริมการปลูกกาแฟ บ้านสะจุก, บ้านสะเกี้ยง เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 - 2559 มีราษฎรปลูกกาแฟ จำนวน 90 ราย จำนวน 28,000 ต้น ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ได้ผลผลิตกาแฟ จำนวน 7,700 กิโลกรัม เป็นเงิน 770,000 บาท

คุณภาพชีวิตด้านรายได้

การมีรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากเดิม จากการที่โครงการฯ ได้ส่งเสริมราษฎรในพื้นที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากการทำการเกษตรเพื่อเป็นอาหารและจำหน่ายเป็นการลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ให้แก่ครัวเรือน ราษฎรหมู่บ้านเป้าหมาย จำนวน 2 หมู่บ้าน มีรายได้เพิ่มขึ้น ได้แก่ ปลูกหม่อนผลสด, ปลูกพืชผักหลังนา, ปลูกเสาวรส, การปลูกสตอเบอรี่, การปลูกกาแฟ, การเลี้ยงสัตว์เป็นแหล่งโปรตีนและจำหน่ายในปี พ.ศ.2547 (ก่อนเริ่มโครงการฯ) มีรายได้เฉลี่ย 21,000 บาท/ครัวเรือน เมื่อมีการส่งเสริมพัฒนาทางด้านการเกษตรรูปแบบใหม่พบว่าในปี พ.ศ. 2565 มีรายได้เฉลี่ย 76,000 บาท/ครัวเรือน สามารถยกระดับทางเศรษฐกิจของครัวเรือนได้เป็นรูปธรรมขึ้น เช่น สามารถปรับปรุงซ่อมแซมบ้านใหม่ได้โดยมีต้นทุนของไม้เดิมต่อเติมบางส่วนซื้อมอเตอร์ไซด์ และเครื่องใช้ไฟฟ้าในบ้านเรือนได้

ผลการดำเนินงานในพื้นที่โครงการฯ (ด้านความมั่นคง)

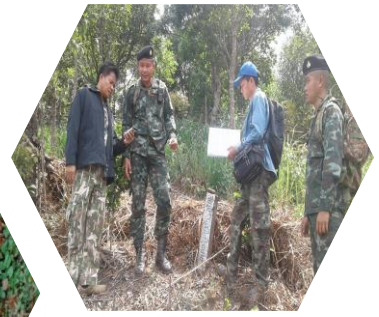
การจัดระเบียบพื้นที่แนวชายแดนและการแพร่ระบาดของยาเสพติด

โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงฯ บ้านสะจุก-สะเกี้ยง ร่วมกับชุด ชป.บ้านสะจุก-สะเกี้ยง มทบ. 38 และผู้นำชุมชนบ้านสะจุก, บ้านสะเกี้ยง ได้มีการพบปะ พูดคุยกับราษฎรในพื้นที่เพื่อสร้างความคุ้นเคย ความไว้วางใจแก่ชุมชน และร่วมกันลาดตระเวนป้องกันการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า, ป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติด และป้องกันไฟป่าในพื้นที่เป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ

PRESENTATION

จบการนำเสนอ